

die door Dr. Schmiedeknecht gedetermineerd werden als *Anilasta pectinata* Th.

De heer Leefmans laat rondgaan een voorwerp van *Atemeles emarginatus* Grav., een zeldzamen mierengast, te Bussum gevonden.

De heer Snijder verhaalt zijne ondervinding wat betreft proefnemingen met het aanbieden van verschillende voedselsoorten aan de rupsen van *Lasiocampa trifolii* Esp. Dat deze soort, wat haar voedsel betreft, niet kieskeurig is, blijkt wel daaruit, dat zij zich gemakkelijk liet grootbrengen met: drie soorten wilg, berg, eik, brem, wingerd, gras, spiraea en twee soorten klaver. Daarentegen weigerden zij peer, appel en klimop. — Ook vertoont de heer Snijder rupsjes van *Nola cucullatella* L., die niet zeldzaam is op Meidoorn.

De heer Boon ving eene werkster van *Bombus hypnorum* L. op 23 April 1903. Dit is buitengewoon vroeg. — Vervolgens verhaalt hij zijne ondervinding, hoe mieren, die bladluizen hadden, de larven van *Coccinella septempunctata* L. verwoed aanvielen, toen die er bij gebracht werden. — Dan spreekt hij over eene wants op berk, die hare eieren bewaakte; de eerstuitgekomen larfjes zogen de overige eieren ledig. Hetzelfde werd ook door den voorzitter waargenomen en is een moeilijk verklaarbaar verschijnsel. — Verder over sluipvliegen met *Taeniocampa miniosa* F., die getoond worden, evenals zeer fraaie, volwassen rupsen van *Orygia gonostigma* F. van Hilversum en de bekleede en onbekte eiercocons van *Agroeca brunnea* Blw.

De heer te Winkel toont een Noctuiden-rups, die de aanwezigheid van *Hadena monoglypha* Hufn. houden. — Dan exemplaren van *Cucullia scrophulariae* Capieux, uit het Geuldal. — Vervolgens vraagt hij de aandacht voor het feit, dat onder de eieren van *Dicranura vinula* L. behalve de gewone bruine, ook rose exemplaren voorkomen. De voorzitter heeft hetzelfde verschijnsel ook opgemerkt, doch er tot nog toe geene verklaring voor gevonden. — Eindelijk toont spreken rupsen van *Biston hirtaria* Cl.

De heer Oudemans bespreekt het prepareren van kleinere Hymenoptera, door middel van stalen of zilveren stiften op merg, liefst Artemisia-merg. — Vervolgens laat hij een cocon zien van *Saturnia pavonia* L. met de daaruit te voorschijn gekomen zeer talrijke sluipwespen. — Eindelijk volwassen en bijzonder groote rupsen van *Dendrolimus pini* L.

Rotterdamsche Natuurhistorische Club.

Vergadering 30 Juni 1903 in de Diergaard.

Nadat bij afwezigheid van den heer Haverhorst de heer van Roon de vergadering om 8 uur geopend heeft, geeft hij het woord aan den heer Schuijt, die eenige interessante mededeelingen doet aangaande waarnemingen, gedaan gedurende zijn reis rondom de Middellandsche Zee en zijn verblijf in de provincie Oran (Algiers).

Verder laat hij rondgaan twee legsels eieren van Eumenes decolor, een roofsprinkhaan, na-verwant aan de bekende Mantis religiosa. Enkele eieren waren pas uit en de jonge diertjes nog in leven.

Eveneens vertoont hij een huid van een torenvalk, geschoten bij El-Bordz (Oran), welke door Dr. Büttikofer herkend werd als van *Tinnunculus cenchris*; een huid van een woestijnrat en twee huiden van een vleermuis. *Rhinolophus ferrum equinum*, welke soort bij duizendtallen aanwezig was in de grotten van El-Bordz. Op deze vleermuis heeft spr. twee soorten van parasieten gevonden, een van de orde der Acari en een van die der Diptera (z.g. luisvliegen) welke beide ter tafel gebracht werden.

De heer A. J. Zöllner laat zien: 1°. Eenige ex. van *Platyercus caraboides* L.: a. violet; b. staalblauw; c. groen (var. *viridis*, D. T.); d. groen met roode pooten (var. *rufipes* Herbst). 2°. Een in Z.-Limburg gevangen ex. van de *vroedmeesterpad* (*Alytes obstetricans*), een in 1893 door Dr. J. Th. Oudemans in ons land ontdekte soort, merkwaardig, doordat het mannetje door drukken en schokken het wijfje noodzaakt de eieren af te zetten, daarna de eiersnoer om het lichaam windt, meedraagt totdat ze een vrij ver ontwikkelingsstadium bereikt hebben en ze eerst dan in het water brengt, waar de larven het omhulsel verlaten en zich verder op de gewone wijze ontwikkelen.

De heer Lindemans vertoont een tweetal wantsen, gevangen op de laatste excursie te Lisse, n.l. *Pachymerus pini* L. en *Gastrodes ferrugineus* L.; vooral de laatste soort

is merkwaardig door het zeer breede en platte lichaam, dat het hier in staat stelt, zijn winterkwartier tusschen de schubben der sparrekegels te houden.

Daarna laat spr. rondgaan een volwassen rups van *Cossus Cossus* L., door een zwam (vermoedelijk *Botrytis Bassiana* Bals) gedood en in een mummie veranderd (gevonden in een wieg); benevens eenige zeldzame Lepidoptera, n.l.: *Abraxas adustata* Schiff; *Lobophora halterata* Hfn ♂ en *Phragmataecia castaneae* Hb., alle in Zuid-Holland gevangen.

De heer Wilke vertoont eenige fraaie orchideeën, merkwaardig door de bestuiving en eenige merkwaardige ex. van *Silene Armeria* L., benevens bloemen van de Melati.

De heer J. G. Zöllner deelt een aantal rupsen uit van *Cucullia Verbasci* L., waarvan hij een 60-tal ex. heeft gevangen te Houthem (Z.-L.).

De heer Wachter leest een beknopt verslag van de excursie, gehouden 21 Mei jl. naar het Reigersbosch en het bosch te Lisse, welke excursie, dank zij de voortreffelijke leiding van Dr. Büttikofer, uitstekend geslaagd mag heeten, en spreekt vervolgens eenige oogenblikken over de *Eriophora* uit ons land en het aangrenzend gebied, waarbij hij doet circuleeren: *E. alpinum* L., *E. vaginatum* L., *E. Scheuchzeri* Hoppe, *E. latifolium* Hoppe, *E. polystachyum* Smith en *E. gracile* Koch.

Vergadering 28 Juli 1903 in de Diergaard.

Nadat de vergadering om 8 uur door den voorzitter, den heer Haverhorst is geopend, laat de heer Lindemans rondgaan 2 ex. van *Larentia albicollata* L., 28 Juni 1903 te Staalduin gevangen; voor Zuid-Holland een zeer zeldzame vangst, en verder eveneens 2 ex. van *Odonestis pruni* L., gekweekt uit de eieren van een inlandsch wijfje, gevangen te Vorden (G.).

De heer Jansen doet eenige mededeelingen over het geslacht *Capsella* Méd.

De in Europa zeer algemeene *Capsella Bursa pastoris* Much is een der veranderlijkste planten wat betreft den bladvorm. Achtereenvolgens worden getoond overgangen van gaafrandige tot dubbelvinspletige bladen (de vroegere variëteiten *integrifolia*, *sinuata*, *pinnatifida* en *coronopifolia*) benevens dwergvormen en eenige ex. met een eigenaardige habitus. De var. *apetala* is bijzonder merkwaardig, daar zij de teruggang van kroonbladen en meeldraden doet zien.

Zeer zeldzaam is *Capsella procumbens* Tries, maar ook zeer veranderlijk, waarvan een ex. wordt rondgegeven.

Daarna besprak hij eenige soorten van het geslacht *Dentaria* L., dat zijn naam „tandwortel” te danken heeft aan den met schubvormige bladen bezetten wortelstok. De merkwaardigste is wel *Dentaria bulbifera* L., welke in de oksels der bladeren bolletjes vormt, die de plaats der knoppen innemen, en de oorsprong zijn van jonge plantjes. Vervolgens geeft hij nog rond een tweetal te Rotterdam gevonden ex. van *Artemisia absinthium* L., zeer verschillend in bladvorm.

De heer A. J. Zöllner heeft eenige inlandsche boktorren medegebracht; n.l. *Monohammus sutor* (Rotterdam) *Toxotus meridianus*, *Leptura attenuata*, *Stenostola ferrea*, *Tetropus praeusta* en *Oberca linearis*.

De heer De Koning vertoont afbeeldingen van algen en protozoën, gevonden in een monster water uit de Maas boven Rotterdam.

In hoofdzaak bestond het plankton uit de diatomaceeën, *Asterionella gracillima* Heib. en *Sabellaria fenestra* Ag.

Bovendien kwamen nog voor de diatomaceeën: *Cosciodiscus subtilis* Grun, *Cyclotella operculata* Kg., *Synedra ulna* Ehb., *S. oxyrhynchus* Kg. en *S. radians* Kg., *Pinnularia borealis* Ehb., *Cymatopluma solea* W Sm. en *Fragillaria crotonensis* Kitton; de Mastigophoren: *Gonium pectorale* O. T. M., *Pandorina morum* Bory, *Eudorina Elegans* Ehb., *Dinobryon sertularia* Ehb.; de Rhizopoda: *Actinophris* Sol. Ehb., *Amoeba radiosa* Ehb.; de Protococcoideeën: *Scenedesmus obliquus* Ktzz., *Scenedesmus quadricauda* Bréb., *Pediastrum boryanum* Menegh. P. *integrum* Naeg en P. *duplex* Meyers, *Raphidium polymorphum* Trisen, *Richteriella botryoides* Lem., *Selenastrum bibrainum* Reinseh. Van de Desmidiaceeën alleen: *Closterium gracile* Bréb. Ook kwamen er eenige schalen van diatomaceeën voor, die niet in het zoetwater thuisbehooren.

De heer Wilke stelt ter bezichtiging een ex. van *Dorstenia Contrayerva*, een tot de fam. der vijgen behorende plant uit Midden-Amerika, vroeger aangewend als middel tegen slangenbeten. De bloembodem is hier

tafelvormig, en niet zooals bij de vijg om de zaadjes heen-gegroeid.

De heer Haverhorst brengt ter tafel een levenden mierenleeuw benevens cocon en imago van dit dier, waarna hij nog doet rondgaan een collectie vlinders, gevangen te Zeddam. Ten opzichte van een daarin voorkomende *Penthina baetulaetana* Haw merkt hij op, dat deze door hem als rups is gevonden op eik en verder met deze voedselplant is opgekweekt. De meening, dat deze *Penthina*-soort uitsluitend op berk zou leven, blijkt derhalve te moeten worden aangevuld met opgave ook van eik en van wellicht nog andere planten.

De heer van Roon vertoont vertegenwoordigers van eenige soorten van het geslacht *Lucanus*, en wijst op de verschillen in den vorm der kaken en van de verhevenheden op den kop bij de manlijke, en op de overeenkomst in vorm van de vrouwelijke ex. Hij geeft rond: *L. cervus* L., een zeer sterk ontwikkeld ex., afkomstig uit de Karpathen, *L. turcicus* Sturm ♂ Turkije, *L. lunifer* Hope ♂ Himalaya, *L. mearesi* Hope ♂ Sylhet, *L. muculifemoratus* Motsch ♂ Japan, *L. elephas* Fabr. ♂ N.-Amerika, *L. laminifer* Waterh. ♂ en ♀ Sikkim.

De heer Wachter laat levende ex. zien van *Medicago media* P. (*M. falcata* en *sativa*), gevonden te Rotterdam tusschen de stamouders. De bloemen vertoonden overgangen van groengeel tot donkerpaars. Verder laat hij nog rondgaan ex. van *M. sativa* L., *M. falcata* L. (van deze ook de var. *angustifoliolata* Vuyck) benevens een door galwespen zeer zonderling vervormden wilg.

G. VAN ROON.
W. H. WACHTER, Secr.

Lythrum hyssopifolia bij Hilversum.

Bepaald nieuw voor onze flora is deze kattestaart-soort niet. Zelfs vindt men in de oudste flora's van ons land, o. a. van De Gorter, vrij talrijke opgaven van vindplaatsen. In 't Herbarium der Ned. Bot. Vereeniging bevinden zich

twee exemplaren, waarvan in de eerste plaats niet is uit te maken of ze wel zeker in ons land gevonden zijn, terwijl bovendien hun determinatie in andere gevallen moeilijkheden oplevert, m. a. w. 't is best mogelijk, dat ze niet tot *L. hyssopifolia* behooren, doch armoedige exemplartaartjes van *L. salicaria*, de gewone kattestaart, zijn.

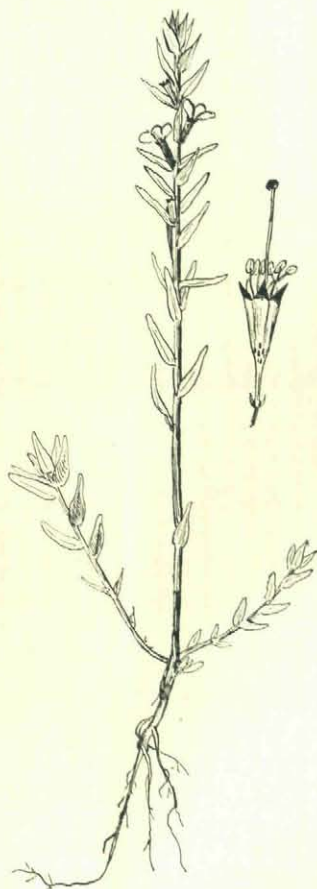
Op 5 September j.l. vond ik aan de Vaart bij Hilversum een zeer mooi typisch exemplaar van *L. hyssopifolia*.

Bijgaande figuur teekende ik naar 't gedroogde plantje, dat voor 't herbarium der Ned. Bot. Vereeniging bestemd is.

De vindplaats is een voormalige zanderij, waartusschen flinke erratische blokken en andere gletschersouvenirs groote modderhoopen liggen. Die modderhoopen drogen spoedig uit en scheuren dan basaltachtig in zuilen. Ze zijn overgroeid met duizendknoop en tandzaad, terwijl daartusschen zich een heele flora ontwikkelt van roode kool en komkommers af tot begonia's en aardappels toe (alles wild opgeslagen!) De modderbodem is bovendien bedekt door heele zoden van aard-

mossen (*Bryum pendulum*, *Physcomitrium pyriforme* en vooral *Funaria hygrometrica*), voorkiemen van paardestaarten en een allermerkwaardigst wier, *Botrydium granulatum*.

't Gevonden exemplaar van *Lythrum hyssopifolia* was

eenig, maar toch trok ik 't uit, omdat de bodem daar telkens omgegooid of afgegraven wrdt.

't Is mogelijk, dat sommige dwergjes van *Lythrum salicaria* wel wat op *L. hyssopifolia* kunnen gelijken, doch bij nauwkeurig toezien is verwarring toch onmogelijk. Men vergelijkte bijv. een kelk van de gewone kattestaart met de in de fig. rechts afzonderlijk geteekende van *L. hyssopifolia*. Bovendien staan de bladeren steeds verspreid, er zijn 6 even lange meeldraden, die even boven den kelkrand uitsteken en een dubbel zoo lange stijl. De bloemkroon komt in kleur met die der kattestaart overeen, doch de kroonbladen zijn breder. Andere verschillen blijken wel uit de figuur. Men lette ook op de opstijgende takken aan den voet van den hoofdstengel!

GARJEANNE.

Jonge Landsalamanders.

Toen ik Zondag j.l. in 't bakje van mijn terrarium keek, zag ik iets bewegen. Ik opende 't deurtje en jawel 't waren larven van een tweeslachtig dier. Maar van welk? Ik heb in mijn terrarium 2 hazelwormen, 3 padden, 3 boomkikkers enz., landsalamanders, terwijl ik voor een paar maanden 2 kleine hagedissen heb losgelaten. Nu, kikker- of paddenlarven waren 't niet; dus bleef er niets anders over dan landsalamanders, want hazelwormen blijven als reptielen buiten rekening. Ik verheugde me wel, want ik meen eens ergens gelezen te hebben, dat van de voortplanting van dit dier nog niet veel bekend is.

De larven geleken veel op die van onze gewone watersalamanders, maar waren grooter (± 3 c.M.), hadden al 4 pooten en hier en daar was de huid donkerder grijs gevlekt.

Daar mijn bakje schuin naar beneden toeloopt (ik heb dit zoo laten maken, omdat de padden 't oude bakje niet uit konden komen, ondanks steenen en andere barricaden), had ik niets bemerkt van eieren. Hierbij komt nog dat er altijd iets vuil onderin ligt, waardoor de eieren verborgen zijn geweest. Ik had ook heelemaal geen idee in dit jaargetijde nog jonge dieren te krijgen, zoodat ik niet veel op het bakje lette. Denkelijk had ik het in een dag of veertien niet schoon gemaakt. Voor een tijdje zat de grootste salamander eenige dagen onder 't bakje, niet onwaarschijnlijk heeft het dier toen de eieren gelegd. (De Landsalamander is veelal vivipaar. R.)

Ik bracht de levenden, 9 in getal, over in een kom met water, een beetje zand en een stuk of wat planten. Er waren ook nog 8 dooden en één ei. Deze eerste zullen wel doodgeboren zijn, want ze waren nog niet aan 't vergaan, ik heb ze op spiritus gezet en zal ze gaarne zenden, indien u er belang in mocht stellen.

De levenden benevens het ei gingen naar de serre, daar is het warmer, want in de natuur worden de diertjes tegen 't voorjaar geboren, dus mogen ze 't niet te koud hebben. Ze zullen in den nacht van Zaterdag op Zondag of Zaterdagmiddag moeten zijn uitgekomen, om een uur of twee keek ik nog wel in 't terrarium en was nu niets opgevallen. Alle, zoowel de levende als de doode, hadden 4 pooten, terwijl de watersalamanders met 2 beginnen. De kieuwen zijn iets donkerbruin. De kop is in verhouding tot het lichaam zeer groot; precies als bij de ouden, die ook zulk een grooten kop hebben, waarmede ze u zoo monsterachtig kunnen aangapen. Ik hield de diertjes een voor een zeer kleine stukjes aardworm voor. 2 aten wat en 's middags raakte ik nog één stukje kwijt. Den volgenden dag ging het al beter en tot dusverre gebruiken ze ongeveer elken dag één stukje; 't is wel niet veel, maar 't zijn ook nog volwassen dieren. Natuurlijk is 't moeilijk na te gaan, of elk wel wat krijgt, dan moesten ze apart gezet worden, dit is lastig en ook overbodig, 't is toch moeilijk aan te nemen, dat ze na twee of drie dagen niet elk een beurt hebben gehad.

Tot op dit oogenblik gaat alles goed, 't is evenwel jammer dat ze zoo laat in den tijd geboren zijn, 't was beter geweest nog een half jaar later. Enfin, er is nu niets meer aan te doen en nu ik ze eenmaal heb, zal ik al het mogelijke doen om ze groot te krijgen. Zoodra de kieuwen kleiner worden zal ik een kist tot terrarium inrichten, dan kunnen ze kiezen tusschen het natte en 't droge element. Maar laat ik niet te vroeg victorie kraaien, 't kan nog best misgaan!

Ook zal ik probeeren of ze rauw vleesch en eiwit lusten, dan kan ik beter variëeren. Ik verbeeld me, dat de diertjes al niet zoo doorzichtig meer zijn als eerst, 't is ook maar het beste, dat ze vlug groeien, hoe grooter ze zijn, hoe meer ze kunnen hebben.